

Tanken blev aldrig realiseret, og det var vist ogsaa godt, thi Anlægget og Vedligeholdelsen vilde sikkert blive saa kostbart, at Foretagendet vilde blive urentabelt.

Der blev da i 1909 nedsat en Kommission til at undersøge, hvorledes Aaens Vandmængde bedst kunde anvendes. Kommissionen afgav Betænkning i 1911, hvori der var et af Ingeniørerne S. A. Faber og Kr. Thomsen udarbejdet Forslag til Anlæg af en elektrisk Kraftstation ved Tange. Systemet i Forslaget var, at man nogle Mil nedenfor Silkeborg ved Kongensbro skulde lede Vandet ind i en Kanal hen til Tange, hvor Kanalen skulde sættes i Forbindelse med Tange Aa og Stationen skulde anlægges. Der kunde efter Planen ved Tange blive en Opstemningshøjde paa 8 Meter eller omtrent 25 Fod. Men Planen blev opgivet, dels fordi den var meget kostbar, og dels fordi der viste sig Mulighed for at finde en bedre og mere praktisk Løsning af Opgaven, nemlig den, der her er foreslaaet. Den var egentlig ogsaa skitseret i Kommissionsbetænkningen, og den gaar ud paa, at man i Stedet for at lede Aaen ind i en Kanal stemmer Vandet op nedenfor Tange-Aaens Udløb. Man kan efter denne Plan faa en Faldhøjde paa 9 Meter eller omtrent 28 Fod og faar altsaa paa denne Maade et betydeligt højere Fald end efter den første Plan, og ved at opdæmme en saadan Sø vilde man tillige være bedre i Stand til at regulere Kraften paa de Tider af Døgnet og de Dage i Ugen, hvor man har Anvendelse for den.

Den eneste Ulempe, som det her foreslaaede System medfører, er, at et Areal paa omtrent 1,000 Tdr. Land vil blive sat under Vand, hvilket vilde være en meget betænkkelig Sag, hvis Arealet var frugtbar Eng. Men dette er som Helhed ikke Tilfældet, hvilket det ærede Medlem fra Ruds Vedby (Svendsen) har gjort udførligt Rede for. Der er ganske vist ved Tange nogle frugtbare Enge, men længere oppe bliver Jorden ringere, saa at det som Helhed ikke kan siges at være en frugtbar Egn. Men jeg gaar ud fra, at den Erstatning, der gives de vedkommende Folk, naar deres Jord bliver sat under Vand, bliver saa rundelig, at der ikke paa nogen Maade bliver paaført dem Tab. Denne Side af Sagen har ogsaa været forelagt Landbrugsministeriet, og paa dettes Foranstaltning har det kongelige danske Landhusholdningsselskab nedsat et Udvalg til at undersøge Spørgsmaalet. Den af Udvalget afgivne Betænkning er vedhæftet Lovforslaget som Bilag, og der gøres heri udførligt

Rede for de Arealer, der vil blive oversvømmet. Udvalget er enigt om, at Sagen har en saa betydelig almen Interesse, at det kan anbefale Sagens Fremme. Det udtaler endvidere, at Anvendelsen til Fremstilling af Elektricitet maa anses om ikke for den eneste mulige saa dog for den gunstigste Udnyttelse af Aaens betydelige Vandkraft. Jeg skal endelig bemærke, at Sagen har været til Bedømmelse hos Elektricitetskommissionen, og at der foreligger en Erklæring fra Professor Rung, hvorefter Sagen nu er saa godt og fyldigt oplyst, at man kan danne sig et ret paaideligt Skøn over Foretagendets Rentabilitet. Professor Rung erklærer, at Foretagendet hviler paa en sund økonomisk Basis.

Jeg skal derefter tillade mig nogle Bemærkninger om selve Lovforslaget. I Begyndelsen af § 1 omtales de Byraad og Aamtsraad, som Koncessionen tænkes givet til, nemlig Viborg, Aarhus og Randers Amter og Byraadene indenfor disse Amter. Det havde efter min Opfattelse været mere rigtigt, at gamle Skanderborg Amt var traadt i Stedet for Aarhus By og Amt. Gudenaåen løber gennem en Del af Gammel Skanderborg Amt, Viborg Amt og en Del af Randers Amt, men den berører slet ikke Aarhus Amt. Dernæst skal jeg gøre opmærksom paa, at Viborg, Skanderborg og Randers Amter i en lang Aarrække ifølge Lov af 1861 har ydet et aarligt Bidrag til Aaens Oprensning og Vedligeholdelse, men det har Aarhus Amt ikke. Disse Amter har altsaa i Virkeligheden en Forret fremfor Aarhus Amt og Aarhus By. Jeg nævner dette her, for at det kommende Udvalg kan overveje og nærmere tage Stilling til denne Side af Sagen.

De enkelte Punkter i § 1 har jeg ikke meget at bemærke til. Jeg har ikke noget at bemærke til Punkterne under de første Bogstaver a, b, c og d. Derimod forekommer det mig, at det, der forlanges under e, er for meget. Det forlanges nemlig, at Koncessionshaverne skal være forpligtede til „paa egen Bekostning at efterkomme samtlige de Forskrifter, som af Ministeren maatte blive givet til Opretholdelse af Fiskeriet i Gudenaå, derunder Tilvejebringelse af Opklækningsanstalter for Fiskeyngel“. Et saadant Forlangende forekommer mig at være ubilligt. Det er givet, at Koncessionshaverne skal være forpligtede til at anlægge og vedligeholde Fiske-trappe og Aalepas i det Omfang og paa den Maade, som Landbrugsministeriets